

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

Temeljni dokumenti gospodarenja prostorom, prostornog razvoja i planiranja na razini Županije je Prostorni plan Virovitičko-podravske županije. On sadrži osnove za usklađivanje i usmjeravanje prostornog razvoja i dugoročne ciljeve tog razvoja u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem te utvrđuje mjere i aktivnosti za provođenje.

S gledišta korištenja prostora osnovni ciljevi i težište postavljaju se na očuvanje cjelovitosti resursa, uz uvažavanje prirodnih i strukturnih značajki, što zapravo znači racionalno korištenje prostora za gradnju, prilagođavanje proizvodnji bez onečišćenja i očuvanje krajobrazne fizionomije prostora.

Strateški ciljevi demografske politike koji se odnose i na općinu Mikleuš su slijedeći:

- osigurati prirodne migracijske tokove
- postići ravnomjerni raspored stanovništva u policentričnom sustavu naselja
- poticati razvoj manjih naselja
- obnoviti ruralna naselja, gdje god je to objektivno i moguće, uključujući stvarno poboljšanje standarda i kvalitetu života
- svestrano revitalizirati demografski najugroženija i strateški značajna područja
- poticati povratak hrvatskog stanovništva iz inozemstva i ostalog stanovništva iz dijaspore u njihov zavičaj
- zaustaviti emigraciju mlađeg i visokoobrazovanog stanovništva u inozemstvo

Cilj je uspostaviti i osposobiti takvu mrežu naselja koja će predstavljati žarišta razvitka svakog pojedinog područja, pri čemu administrativna podjela ne mora biti kriterij odabira, ukoliko funkcionalni princip i tradicionalne navike ukazuju na drugačiji model.

Jedan od važnih ciljeva prostornog razvoja je uspostava dobro koncipirane i funkcionalno uravnotežene infrastrukturne mreže koja će osigurati policentrični i uravnoteženi razvoj u prostoru i omogućiti efikasnu povezanost, visok komunalni standard i minimalno devastiranje prostora.

Strateški cilj je da obnova i razvoj sela omogući prihode stanovništva za standard življenja sukladan gradskom, ali da se očuva karakter sela, prirodna i kulturna dobra, te da se unaprijedi stanovanje i kultura uopće. U tom pravcu gospodarske, kulturne i socijalne mjere moraju biti usklađene s mjerama prostornog uređenja na razini Općine, tako da se u ruralnom prostoru ostvare optimalni uvjeti za poljodjelsku i stočarsku proizvodnju, ali i druge djelatnosti u skladu s karakterom krajolika, zaštitom okoliša, kulturnim potrebama, rekreacijom i drugim općim i specifičnim potrebama.

Zaštitu prostora potrebno je koncipirati na cjelovito područje, jer se ona ne može ograničiti na administrativno-teritorijalnu podjelu, a često niti na funkcionalnu. Koncept zaštite prostora temelji se na načelu **održivog razvitka**, tj. procjene dopustivog i prihvatnog kapaciteta okoliša te strogu kontrolu i ograničenje onečišćenja.

U tom smislu prioritetan cilj koji je nužno posebno naglasiti odnosi se na zaštitu vodonosnika podzemne pitke vode na koju najdirektnije može utjecati lokalna sredina.

Prepoznatljivost područja obilježje je kojem se mora posvetiti posebna pažnja. Zadatak je svake sredine očuvanje vlastitog identiteta i njegovanje tradicije i baštine. U tom pogledu treba visoko rangirati ciljeve u očuvanju kulturno-povijesne baštine, krajobraznih vrijednosti i ljudskim radom stvorenih dostignuća.

2.1.1. Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

2.1.1.1. Razvoj naselja

U sustavu naselja Općine prevladava centrični model u kojem se razvilo centralno naselje Mikleuš kojem gravitiraju sva ostala naselja. Naselje Mikleuš je općinsko središte sa 914 stanovnika što je 53,73 % ukupnog stanovništva Općine.

To je lokalno središte slabije razvijenosti koje se prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske nalazi u kategoriji «Malo razvojno središte» s koncentracijom najvećeg broja javnih sadržaja i ostalih funkcija potrebnih općinskom središtu.

Naselje Mikleuš je nositelj svekolikog razvoja svog gravitacijskog ruralnog područja.

Ostala naselja na području općine Mikleuš su uglavnom ruralnog karaktera, čiji će se razvoj temeljiti na prirodnim resursima i poticanjem poljoprivredne proizvodnje uz gravitaciju općinskom središtu. Razvoj seoskog turizma mogao bi isto tako imati velik utjecaj na razvoj naselja.

2.1.1.2. Razvoj infrastrukturnih sustava

Prometni sustav

Razvoj prometnog sustava važan je za osiguranje dobre prometne povezanosti naselja s općinskim središtem te središtem Županije. Prostorom općine prolazi podravski prometni koridor europskog i državnog značenja – državna cesta D2 - «Podravska magistrala». Za područje općine Mikleuš značajno je što se Podravska brza cesta (nova državna cesta D-2) planira izgraditi u novom koridoru koji će proći sjeverno od naselja Mikleuš.

U željezničkom prometu značajan je željeznički koridor postojeće željezničke pruge I reda Dalj-Osijek-Koprivnica-Varaždin (MP 14).

U željezničkom prometu prisutna je višegodišnja stagnacija u odnosu na Europu, tako da je nužna reafirmacija željezničkog prometnog sustava i znatno bolje povezivanje na međunarodnu željezničku mrežu.

Energetski sustav

Za razvoj energetskog sustava važno je povezivanje planiranih 10 kV trafostanica i energetskih putova Općine s elektroenergetskim sustavom Virovitičko-podravske županije.

Postojeći i planirani plinoopskrbni sustav općine Mikleuš dio je šireg plinoopskrbnog sustava Virovitičko-podravske županije. Važno je širenje distributivne mreže sa postojećih MRS.

Vodnogospodarski sustav

Korištenje voda

Glavni cilj dugoročnog programa **vodoopskrbe** je osiguranje dovoljne količine vode za stanovništvo i gospodarstvo.

Nužno je posvetiti punu pozornost izvorištima i zaštitnim zonama radi očuvanja kvalitete vode.

Uređenje režima voda

a) Obrana od poplava

Ocjenjujući stupanj sigurnosti obrambenog sustava, može se općenito reći da on prema iskustvu nekoliko zadnjih desetljeća, zadovoljava. Stanje vodotoka na području općine Mikleuš je zadovoljavajuće i ocjena VGI «Karašica-Vučica» je da nakon izgradnje melioracijske mreže kanala ne postoji veća ugroženost od poplava.

Prilikom zahvata na uređenju i regulaciji vodotoka sa ciljem sprečavanja štetnog djelovanja voda (nastanak bujica i erozije) treba prethodno snimiti postojeće stanje te planirati zahvat na način da se zadrži doprirodno stanje vodotoka.

b) Zaštita voda od onečišćenja

Glavni izvor onečišćenja su otpadne vode i otpadne tvari, ali se ne smiju zanemariti i drugi načini onečišćenja kao ispiranje onečišćenih površina, prometnica, zaštitnih sredstava u poljodjelstvu, gnojišta, i povremena i izvanredna onečišćenja. Izgradnja kanalizacijskih sustava ima višestruko značenje u zaštiti voda. Svi gospodarski subjekti moraju imati uspostavljene predtretmane za otpadne vode prije upuštanja u kanalizacijski sustav, kao i sustavno praćenje parametara koji određuju kvalitetu otpadne vode.

Objekti stalnog i povremenog stanovanja ukoliko nisu spojeni na kanalizacijski sustav, moraju otpadne vode ispuštati u nepropusne septičke jame, koje treba prazniti na određenim i zakonski predviđenim mjestima.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Racionalno korištenje prirodnih izvora odnosi se na zaštitu strateški važnih resursa:

- zaštita rezervi pitke vode
- zaustavljanje procesa smanjivanja šumskih površina
- sprječavanje (ograničavanje) pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište

Zaštita rezerve pitke vode

Na području nizine evidentirane su potencijalne rezerve podzemnih voda i njihova je zaštita od državnog značaja.

Opskrba vodom općine Mikleuš rješavat će se iz podzemnih i nadzemnih izvorišta, a temeljem procjene količine voda može se zaključiti da ovo područje ima dovoljne količine rezervi pitke vode.

Prema regionalnoj hidrogeološkoj situaciji (Hidroprojekt-ING, Zagreb, studeni 1997.), može se zaključiti da gotovo trećina područja općine Mikleuš leži na vodonosnim naslagama debljine koja mjestimično iznosi i 200 metara. To su u pravilu šljunčane naslage velike propusnosti, tako da je različita kvaliteta podzemne vode. Problem kvalitete podzemne vode je višestruk: prvi i najznačajniji je kvaliteta prirodne vode glede sadržaja željeza, mangana, fosilnog amonijaka i drugih sastojaka. Drugi problem je realna onečišćenost podzemnih voda uslijed hidrogeoloških uvjeta na postojećim lokalnim zahvatima, a u svezi s tim i treći problem koji se odnosi na očuvanje kvalitete podzemne vode i mjere restrikcije u korištenju prostora.

Zaustavljanje smanjivanja šumskih površina

Kvalitetne šume jednim dijelom su iskrčene, a stupanj očuvanosti autohtonih šuma je izrazito nizak. Na području zaštite šuma potrebno je djelovati sustavno, a cilj zaštite je očuvanje identiteta šumskog područja u izvornom obliku.

Sprečavanje-ograničavanje pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište

Degradacija zemljišta i poljoprivrednog potencijala najviše je izražena na rubnim dijelovima naselja. Uglavnom se radi o prenamjeni oranica u građevinsko zemljište, nakon čega slijedi parcelacija i formiranje građevinskih parcela.

Određivanjem granica građevinskog područja te mjerama iz Odredbi za provođenje ovog plana spriječit će se nekontrolirana izgradnja.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Prostor i okoliš dva su nerazdruživa dobra od općeg interesa. U ostvarivanju zaštite prostora opredjeljenje je da se sve nove aktivnosti u prostoru usuglašavaju s naprednim europskim ekološkim kriterijima. Kao jedan od prioriteta je uspostavljanje sustava podataka o prostoru kao podloge za objektivno izvješćivanje o stanju u prostoru i za donošenje odluka o programima njegovog uređenja.

Zaštita prostora i okoliša podrazumijeva i racionalno iskorištavanje prirodnih resursa.

2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

Demografski procesi odvijaju se sporo, a uvjetovani su biološkim, društveno-gospodarskim, kulturno-obrazovnim, zdravstveno-socijalnim, psihološkim, političkim, etničkim i drugim čimbenicima. Stvaranje pozitivnog okruženja za djelovanje i promjenu tih čimbenika omogućuje zaustavljanje negativnih demografskih trendova i postizanje željenih promjena i rezultata.

Uvažavajući demografsku sliku područja Općine treba:

- djelovati u cilju zaustavljanja negativnog demografskog procesa u prostorima gdje je demografska slika izrazito nepovoljna, a procesi depopulacije kritični
- stvoriti/stvarati pretpostavke za uravnoteženiji razvoj naselja u cilju dobivanja što pozitivnije okosnice budućeg policentričnog razvitka.

Ruralna područja i selo, kao depopulacijska područja spadaju prema *Nacionalnom programu obnove i razvitka* u problemska područja na razini Države. Za njihovu obnovu i razvoj, uz aktivno sudjelovanje državne uprave, može najviše pridonijeti lokalna samouprava, a i cjelokupno lokalno stanovništvo. Intervencije u tom prostoru ne smiju biti agresivne i nasilne kako se ne bi poremetio uravnoteženi sustav čovjek-priroda koji je osnovna kvaliteta života na selu. Obnovu i revitalizaciju sela treba sprovesti prvenstveno kroz osiguravanje komunalne i društvene infrastrukture, primjenu suvremene tehnologije u poljodjelstvu, orijentaciju poljoprivredne proizvodnje na kvalitetu, a ne kvantitetu, uvođenje nepoljodjelskih djelatnosti u seoske obitelji/domaćinstva kao što je seoski turizam, razne kooperacije, prerada poljoprivrednih proizvoda na tradicionalan način, tradicionalni obrti i sl. Postizanje višeg standarda života na selu i očuvanje zdravog okoliša najznačajnije su mjere za zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima i osnova za poticanje doseljavanja mlađeg stanovništva na selo.

Uvažavajući temeljna promišljanja o mogućem demografskom razmještaju i projekciji bilo bi svrhovito:

- izraditi detaljniju demografsku analizu, a po potrebi i sociološku, za cjelokupno područje Općine kao temeljnu podlogu za koncipiranje regionalnog programa demografske obnove
- temeljem demografskih istraživanja i projekcija koja bi se provela prilikom izrade predloženih analiza i programa demografske obnove, detaljnije razraditi procese i postupke koji će dovesti do zaustavljanja prirodnog pada stanovništva u ciljanim područjima i postizanja pozitivnih procesa u prirodnom priraštaju.

2.2.2. Odabir prostorno-razvojne strukture

Gospodarski razvoj predstavlja dio ukupnih razvojnih procesa koji će se odvijati na prostoru Općine. Temelji se na razvoju tržišnog gospodarstva uz ubrzano napuštanje bivšeg gospodarskog sustava i politike razvoja na načelima planske privrede i društvenog vlasništva.

U osnovi to obuhvaća:

- aktiviranje znanja i kreativne sposobnosti kadrovskog potencijala Općine
- prilagođavanje unutarnje organizacije rada i poslovanja tržišno-ekonomskim kriterijima i novim propisima
- optimizaciji u gospodarskoj strukturi, što podrazumijeva poboljšanje postojeće gospodarske strukture

Taj proces trebao bi se odvijati na dva načina:

- na temelju lokalnog sirovinskog potencijala, koji bi se maksimalno stavio u funkciju gospodarskog razvitka, pri čemu posebno trebaju biti zastupljene proizvodnja hrane i turizam
- na temelju proizvodnih programa koji nisu lokacijski zavisni i u tom smislu ne zahtijevaju posebne uvjete za smještaj, a zasnivaju se na lokalnom sirovinskom potencijalu, koji bi se maksimalno stavio u funkciju.

U strukturi gospodarskih djelatnosti i jednog i drugog oblika treba stimulirati razvitak onih, koje će zadovoljiti dva osnovna kriterija: da mogu funkcionirati na načelu ekonomske opravdanosti i istovremeno da mogu zaposliti što veći broj zaposlenika.

Definiranje osnovnih pravaca razvoja u prvom redu znači da se utvrde one djelatnosti koje s obzirom na najvažnije čimbenike imaju realne mogućnosti za uspješan razvoj.

Polazeći od dostignutog stupnja razvoja, postojeće privredne strukture, prirodnih uvjeta, općih tendencija razvoja gospodarstva u svijetu i u nas, područja od naglašene važnosti za općinu Mikleuš su:

- poljoprivredno-prehrambeni kompleks
- šumarstvo i industrijska prerada drveta
- razvoj turizma i komplementarnih djelatnosti
- razvoj komunalne infrastrukture

Opća koncepcija regionalnog razvoja ovog područja može se definirati kao:

- modernizacija i proširenje postojećih gospodarskih kapaciteta s naglaskom na jačanju i proširenju postojećih djelatnosti, što znači da se ne počinje uvijek od početka, niti uvijek treba sve mijenjati
- potpunije i efikasnije korištenje prirodnih uvjeta za proizvodnju kao što su poljoprivreda, šumarstvo i sl.
- priprema sirovinske, proizvodne i tržišne osnove za novu proizvodnju i nove djelatnosti
- povećanje obujma proizvodnje podjelom rada, specijalizacijom i kooperacijom kod postojećih djelatnosti kao što su drvna, prehrambena industrija...
- dinamičniji i brži razvoj poljoprivredno-prehrambenog kompleksa, jačanjem poljoprivrede, industrijskim načinom proizvodnje, organiziranom proizvodnjom na obiteljskim

gospodarstvima, visokim stupnjem finalizacije u proizvodnji hrane i boljim iskorištavanjem poljoprivrednih sirovina, osiguranim plasmanom u zemlji i inozemstvu, posebice proizvodnjom zdrave hrane,

- brži i dinamičniji razvoj ugostiteljstva i kontinentalnog turizma, ribolovnog, lovnog, rekreacijskog te turizma na seoskim gospodarstvima, prometa i veza s naglaskom na jačanje integralnog transporta, razvoj obrtništva, poduzetništva i kućne radinosti

Prostorni razvitak u funkciji je gospodarskog razvitka. Potrebno je iskoristiti tradicionalne gospodarske veze i interese za razvitak vlastitih mogućnosti, ali pri tome voditi računa da se ne prihvaćaju nečiste tehnologije i rješenja koja bi mijenjala kvalitativna obilježja prostora i okoliša.

Može se očekivati da će u predstojećem razdoblju doći do **određene gospodarske specijalizacije pojedinih područja** i slijedom toga promjene u regionalnoj strukturi, što bi trebalo utjecati na skladniji i ravnomjerniji regionalni razvitak.

Temeljni resurs domaćeg turizma je ekološki visoko vrijedan prostor ruralnih područja i lovišta. Njegovu upotrebu treba visoko valorizirati s pozicije rekreacijskih funkcija i stacionarnog turizma, gdje osim prirodnih vrijednosti veliku ulogu i značaj imaju kulturno-povijesna obilježja prostora.

S te pozicije potrebno je promatrati i ulogu šuma i šumarstva, gdje više dolazi do izražaja zaštitna uloga šuma i potreba za očuvanjem postojećeg šumskog fonda pravilnim gospodarenjem, održavanjem i postupnim povećanjem pošumljenih područja.

Bolje iskorištenje potencijala u poljodjelstvu može se ostvariti kroz:

- provođenje djelotvornije zaštite i smanjenje ili onemogućavanje korištenja kvalitetnog plodnog zemljišta za nepoljodjelske svrhe
- sprječavanje daljnjeg usitnjavanja zemljišnih površina i onemogućavanje degradacije malih seoskih gospodarstava na vrijednim agrarnim prostorima i područjima
- jaču afirmaciju stočarske proizvodnje i orijentaciju prema vanjskom tržištu
- primjenu suvremenih dostignuća biotehnologije i novih proizvodnih procesa te mjerama agrarne i porezne politike selektivno stimulirati određene proizvodnje i razvitak poljodjelstva u određenim područjima, kao i proizvodnju zdrave hrane

Napredak industrije zahtijeva modernu tehnologiju, učinkovitu organizaciju, rukovođenje, osvajanje tržišta, za što je neophodno industriju privatizirati i privući inozemne investitore. Nužno je planirati strukturu industrije na onu koja koristi komparativne prednosti zemlje, položaj, prirodne resurse, ljudski potencijal, tradiciju i znanje, tržište, kapital i dr.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

2.2.3.1. Razvoj naselja

Jedan od osnovnih ciljeva razvoja naselja je njihov održivi razvoj. U tom smislu osobit značaj ima razvoj i urbanizacija općinskog središta koje treba postati nositelj razvoja na području Općine, te razvoj ostalih naselja kao ruralnih sredina.

Policentrični razvoj potrebno je poticati investicijskom politikom i decentralizacijom gospodarskih struktura, a temeljiti ga, pored prethodno osiguranih prostornih preduvjeta, na izgradnji kvalitetnog prometnog, vodoopskrbnog i energetskog sustava, u onom opsegu koji će omogućiti planirani razvitak naselja, osobito u gospodarski nedovoljno razvijenim područjima.

Tipovi naselja

Prostorno-planskom dokumentacijom naselja se razvrstavaju na gradska, prijelazna i seoska. Kriterij za definiranje **gradskog naselja** su četiri međuzavisne varijable: jedna je broj stanovnika (više od 2.000 ljudi), a ostale tri su socioekonomskog karaktera (% poljoprivrednog u ukupnom broju stanovnika, % radnika u mjestu stanovanja i % domaćinstava bez poljoprivrednog gospodarstva).

Prijelazna naselja su ona koja su doživjela određeni stupanj socioekonomske i druge preobrazbe, te postepeno poprimaju gradska obilježja, pa ih nazivamo i urbaniziranim naseljima. Kriterij za definiranje prijelaznih naselja je postotak poljodjelskog stanovništva (manje od 20%) i postotak aktivnog stanovništva koji radi izvan vlastitog posjeda (više od 50%).

Naselje Mikleuš po tipu pripada prijelaznim naseljima.

Seoska - ruralna naselja u Općini su sva ostala naselja i nisu doživjela značajne preobrazbe. Međutim, realno je očekivati da će se i tu dogoditi određene preobrazbe i to u dva različita pravca: neka će se urbanizirati, a u nekima će jačati agrarni karakter. Oba procesa prati adekvatna modernizacija rada i života. Ovakva kretanja poželjno je planski poticati i usmjeravati.

Osnovni ciljevi urbanog razvoja

- Razvijati optimalni stupanj urbanizacije, primjeren društvenoj i gospodarskoj razvijenosti.
- Razvijati sustav središnjih naselja sukladan teritorijalnom ustrojstvu, a na načelima policentričnog i uravnoteženog razvitka u prostoru.
- Usmjeravati i poticati razvoj naselja Mikleuš koje sa sadašnjim brojem stanovnika spada u manja naselja (veličine do 1.000 stanovnika) da unaprijedi i potpuno razvije svoje funkcije za narednu veličinu, zadržavajući sva ključna obilježja naselja dimenzioniranog «po mjeri čovjeka».
- Obnoviti povijesna središta naselja, kao jedinih mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture, kvartarnih djelatnosti i stanovanja.

- Povećati udio u broju i veličini stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija te njihovom opremljenošću komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda utjecati na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak svojeg područja.
- Postupno i selektivno revitalizirati ruralna područja, s ciljem da se kroz aktivnu politiku uređenja seoskih naselja poveća stambeni i komunalni standard za onaj dio populacije koji će korištenjem prirodnih mogućnosti i svojih radnih potencijala doprinijeti razvitku i prosperitetu tih prostora.

2.2.3.2. Razvoj društvene infrastrukture

Na području društvenih djelatnosti može se očekivati snažniji razvoj i značajnije strukturne promjene. Procjenjuje se da će posebno važan utjecaj na ukupni razvoj imati znanstveno-istraživački rad, obrazovanje i zdravstvo, koji će sve više poprimati ulogu aktivnog sudionika u procesu privređivanja.

Imajući u vidu navedeno stanje u prostoru i već navedene ciljeve razvitka naselja, utvrđeni su slijedeći ciljevi razvitka društvene infrastrukture:

- ravnomjerniji razvoj i razmještaj sadržaja društvene infrastrukture na području cijele Općine
- povećanje udjela sadržaja društvene infrastrukture s ciljem utjecaja na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak područja Općine
- veća pokrivenost prostora kulturnim i obrazovnim sadržajima

U **predškolskom odgoju** treba računati s povećanjem obuhvata djece, što je povezano sa osposobljavanjem novih kapaciteta bilo izgradnjom, bilo adaptacijom postojećih.

U **osnovnom obrazovanju** razvoj djelatnosti treba nastaviti i permanentno unapređivati uspostavom optimalne mreže osnovnih škola.

U djelatnosti **srednjeg obrazovanja** očekuje se da će se daljnji razvoj ovog stupnja obrazovanja temeljiti na utvrđivanju plana mreže srednjih škola ovisno o razvoju gospodarstva i industrije, premda blizina grada Slatine podrazumijeva dobru pokrivenost područja općine u segmentu srednješkolskog obrazovanja.

U širokom spektru **djelatnosti kulture** potrebno je u okviru brige o prostoru i zaštiti prostora naglašenije poticati skrb o zaštiti spomenika kulture i prirode te usklađivati interese i poduzimati aktivnosti radi ravnomjernijeg kulturnog razvitka.

Za razvoj **športa** kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju, bit će nužno unaprijediti i nadograditi sustav športskih centara i objekata. Naročito bi bilo potrebno izgraditi zatvorene objekte jer postoji nedostatak prostora za cjelogodišnje korištenje.

2.2.3.3. Razvoj prometne i ostale infrastrukture

a) Prometni sustav

Razvoj prometnog sustava mora biti u funkciji gospodarske i demografske obnove promatranog prostora, uz maksimalno uvažavanje elemenata zaštite okoliša. Sukladno tim interesima ciljevi razvitka prometnog sustava su slijedeći:

- bolje veze s ostalim područjima Županije
- aktiviranje do sada pasivnih krajeva
- poboljšanje prometno-tehničkih elemenata prometnica
- podizanje nivoa prometne usluge
- viši standard zaštite okoliša

Sukladno svjetskim trendovima da se zbog energetske razloga i ekoloških problema cestovni promet nadomjesti **željezničkim** gdje god je to tehnički i ekonomski opravdano proizlazi da će u narednom razdoblju jačati procesi supstitucije cestovnog prijevoza željezničkim i na području općine Mikleuš. Prihvatanjem ovakvog koncepta još više dobiva na vrijednosti značaj i uloga željezničkog koridora Dalj-Osijek-Koprivnica-Varaždin.

Pošta će i dalje ostati javno državno poduzeće nužno za društvenu zajednicu, ali s niskom profitabilnošću. Stoga ciljevi i projekcije razvoja obuhvaćaju osuvremenjivanje opreme bez većih drugih izgradnji i prostornog širenja.

Telekomunikacije kao suvremenu, tehnološki visokorazvijenu i profitabilnu djelatnost očekuje proširenje asortimana usluga te dogradnja i prostorno širenje. Od posebnog je značenja dobra uspostava **telekomunikacijskih sustava** u ruralnom prostoru zbog podizanja kvalitete života stanovništva.

Razvoj TV i radio difuzije ne postavlja posebne prostorne zahtjeve, tako da se dopuna postojeće mreže radi pokrivanja područja zasjenjenja (sa slabim signalom ili bez signala) može provoditi bez posebnih prostornih ograničenja.

b) Vodnogospodarski sustav

Vodnogospodarska djelatnost i uspostava kvalitetnog, funkcionalnog i efikasnog vodnogospodarskog sustava može se smatrati strateški najznačajnijim prioritetom u Općini, ne samo zato što direktno i indirektno utječe na opstanak i razvoj živog svijeta, već svojim karakteristikama bitno utječe na sve druge elemente korištenja prostora i gospodarenja prostorom. Glavni cilj dugoročnog razvitka vodoopskrbe je osiguranje dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo. Prvenstveni je zadatak utvrđivanje svih raspoloživih vodnih resursa kako bi se mogli načiniti odgovarajući programi zaštite i racionalnog korištenja.

Korištenje voda

Osiguranje dovoljnih količina zdrave pitke vode jedan je od osnovnih uvjeta opstanka, ali i razvoja ljudskog društva. Strateški je interes Države zaštita rezervi podzemne vode.

Uređenje režima voda

Predviđa se kvalitetni i sustavno održavanje postojeće kanalske mreže, te izgradnja nove.

Razmatrajući prethodne strateške ciljeve vodnogospodarskog sustava, nesumnjivo je da rješavanje vodoopskrbe mora biti u uskoj svezi sa zaštitom voda.

Stanje izgrađenosti sustava za odvodnju sanitarnih, otpadnih i oborinskih voda na prostoru Općine nije zadovoljavajuće. Osnovni cilj je izgradnja sustava za odvodnju koji bi završavao na pročistaču otpadnih voda.

U strateške ciljeve treba uvrstiti stalno praćenje kvalitete otpadnih voda gospodarskih subjekata, kontroliranu uporabu poljoprivrednih zaštitnih sredstava i kontrolirano pražnjenje septičkih jama iz domaćinstava i farmi koje nemaju izgrađen sistem odvodnje, određivanjem lokacije za njihovo pražnjenje.

c) Energetski sustav

Ciljevi i projekcije razvoja elektroenergetske mreže vezani su uz osiguranje potrebne količine električne energije na svim razinama potrošnje te sigurnu i kontinuiranu opskrbu.

Strateški interes Općine je primjenjivati takve energente koji će biti ekonomski, ali i ekološki najprihvatljiviji za njezino ne gusto naseljeno, ali prirodnim datostima bogato i vrijedno područje. U tom pogledu **opskrba plinom** ima prioritetno značenje.

d) Zbrinjavanje otpada

Osnovni cilj je realizacija programa cjelovitog sustava zbrinjavanja otpada, što efikasnije gospodarsko iskorištavanje otpada i što manje trajnog odlaganja otpada na odlagališta. Među prioritetne ciljeve treba uvrstiti sanaciju postojećih odlagališta i komunalni otpad zbrinjavati na odlagalištu koje ima potrebni legalitet, do ustrojavanja jedinstvenog centra za obradu i odlaganje otpada na području županije.

Zbrinjavanje opasnog otpada ustrojava se na razini Države. Do njegova krajnjeg zbrinjavanja, treba ga skladištiti na mjestu nastanka uz preventivne mjere zaštite okoliša. i voditi potrebnu dokumentaciju o vrsti i količini ovog otpada.

Industrijski otpad treba zbrinjavati na nivou Županije.

Propisane podatke o otpadu dostavljati nadležnom tijelu u županiji koji vodi katastar emisija u okoliš.

2.2.4. Zaštita prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Posebnim vrijednostima općinskog prostora smatraju se i strogu zaštitu posebno vrijednih resursa imaju:

- rezerve pitke vode
- prirodne šume – biljne i životinjske zajednice šuma
- spomenici graditeljske baštine
- tla koja nisu onečišćena
- očuvan prirodni i kultivirani krajobraz

Nabrojani resursi se razlikuju prema važnosti, kvaliteti, količini i prostornom obuhvatu.

Osobito vrijedni resursi

a) Vodni resursi

Vodne resurse potrebno je prije svega promatrati sa stanovišta iskorištavanja za potrebe vodoopskrbe i osiguranja kvalitetne vode za piće, a moguće ih je iskorištavati i kao gospodarske potencijale (navodnjavanje), kao izrazite ekološke vrijednosti (bioraznolikost) i kao turistički potencijal (rekreacijske mogućnosti).

Podzemne vode

U sjevernom području općine šljunkovito-pjeskoviti sedimenti tvore vodonosni sloj velike debljine, vrlo dobrih hidrauličkih značajki i mogućnosti napajanja. Kako su ti prostori istovremeno naročito privlačni i pogodni za urbanizaciju i poljoprivrednu proizvodnju, treba zaštititi podzemne vode od onečišćenja.

Zaštitu treba provesti identifikacijom onečišćivača, njihovim uklanjanjem ili provođenjem zaštitnih mjera.

Problem odvodnje otpadnih voda treba rješavati uspostavom sustava odvodnje za cijelu općinu, s mogućnošću postupne izgradnje. Studijska obrada nužna je zbog hidrogeoloških osobina vodonosnika.

Tekućice

Za područje općine, ali i za širi prostor, od prioritarnog je značenja **zadržavanje prirodnog stanja**. Upravo prirodne i izvorne vrijednosti tog prostora predstavljaju osnovu za zaštitu. Budući da prostor koje obuhvaćaju tekućice (potok Čeralinac i u nastavku rijeka Vojlovica), po svojoj prirodnoj opredijeljenosti predstavlja razvojni potencijal za rekreacijske i druge atraktivne sadržaje, određene površine moguće je predvidjeti za posebne režime korištenja.

Sve otpadne vode koje se upuštaju u vodotoke svakako moraju proći predtretman pročišćavanja. Na taj je način moguće očuvati izuzetno vrijedan riječni krajolik (vegetacija, životinjski svijet,

posebna staništa, prirodni režimi i sl.), i na odgovarajući ga način iskorištavati (lov, ribolov, rekreacija, športske aktivnosti).

b) Šume

Šume su specifično prirodno bogatstvo koje danas sve više zahtijeva posebne uvjete očuvanja, zaštite i razvoja. Gusta naseljenost, potreba za drvom i intenzivna poljoprivredna proizvodnja uzrok su smanjenja i usitnjavanja šumskih površina.

Potrebno je čuvati, spriječiti neracionalno korištenje, gospodariti prema stručnim kriterijima i principima šumarske struke i unaprijediti prostor, radi postizanja najvećih koristi koje šume pružaju svojim posrednim i neposrednim utjecajima, odnosno održavanjem ekološke ravnoteže u prostoru. Za pošumljivanje koristiti autohtone vrste i sjeme vlastitih sjemenjača, a strane vrste unositi vrlo obazrivo i na strogo određenom području.

c) Tla

Kvalitetnim plodnim tлом treba gospodariti racionalno, a neobrađeno plodno zemljište potrebno je privesti svrsi i namijeniti ga za proizvodnju hrane. Ne smije se dozvoliti pretvaranje kvalitetnog plodnog zemljišta u građevinsko zemljište.

d) Mineralne sirovine

Eksploatacija mineralnih sirovina, bez obzira na količinu, mora biti odobrena od nadležne županijske službe. Svako eksploatacijsko polje mora imati definirane postupke sanacije nakon zatvaranja.

Zatečena eksploatacijska polja koja trenutačno nisu u eksploataciji, niti u postupku pokretanja ponovne eksploatacije moraju se sanirati.

Prije novih geoloških istraživanja i pronalaženja novih zaliha sirovina, potrebno je ispitati gospodarsku i ekološku opravdanost postojećih nalazišta. Nova eksploatacijska polja, ako je moguće, treba otvarati neposredno uz postojeća. Na taj je način moguće ograničiti vizualnu i ostalu degradaciju prostora na već obezvrijeđena uža područja.

e) Graditeljska baština

Spomenici kulture, kao najvredniji dio kulturne baštine s osobitim kulturno-povijesnim značenjem, sastavni su i nerazdvojni dio okoliša.

Izgradnja i razvoj seoskih naselja u drugoj polovici 20. stoljeća provedena je neorganizirano, bez jasnog sagledavanja veze s baštinjenim prostornim i graditeljskim vrijednostima.

U razvijenijim naseljima u kojima je izražena tendencija nestajanja tradicijske arhitekture, prisutna je novija izgradnja prizemnica i katnica bez ikakvih karakterističnih obilježja pogotovo u naseljima uz magistralnu cestu.

Potrebno je nastojati da ruralne cjeline i predjeli zadrže svoj identitet i izvorna obilježja.

Program obnovitelske baštine potrebno je povezati s potencijalnim investitorima uklapajući postojeći spomenički fond i u turističku ponudu općine.

f) Prirodna baština

Prirodna baština predstavlja temelj je očuvanja njenog prostornog i kulturnog identiteta. Prirodne predjele izrazite očuvanosti i vrijednosti svakako je potrebno zaštititi, jer imaju veće značenje za očuvanje ekološke ravnoteže na širem području. Stoga je jedan od ciljeva razvoja prostornog uređenja i odgovarajuća zaštita, obnova, oplemenjivanje, uređenje, održavanje i promicanje prirodnih vrijednosti prostora.

Za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima osnovana je Javna ustanova na nivou Županije, koja određuje način zaštite, unapređenje, promicanje i korištenje zaštićenih dijelova.

Biljni svijet

Vegetacija je definirana pojedinim biljnim zajednicama i najbolji je zbirni pokazatelj stanja i promjena ekoloških prilika. Osim toga pojedine biljne zajednice (šume, livade, pašnjaci) imaju izrazitu gospodarsku vrijednost (iskorištavanje u šumarstvu, poljodjelstvu, stočarstvu). Tipološkom analizom vegetacije moguće je definirati ekološko-gospodarske tipove biljnih zajednica koje mogu poslužiti kao pokazatelji za namjenu prostora u gospodarske svrhe.

Za područje općine potrebno je izvršiti kartiranje biljnih svojti i staništa, a nakon evidencije različitih tipova staništa **najvrednije i najugroženije predložiti za stavljanje pod zaštitu.**

Životinjski svijet

Osim zaštićenih i za zaštitu planiranih područja u suglasju s Zakonom o zaštiti prirode, potrebno je štititi sve ugrožene biotope (mikrolokaliteti), koji su važni za preživljavanje mnogih vrsta usko prilagođenih isključivo jednom tipu staništa.

Da bi se očuvala biološka raznolikost vrsta, mreža očuvanih biotopa i prirodnih koridora mora biti što bolje povezana, jer izolirani "otoci" nisu lako održivi. Prilikom gradnje prometnica treba izbjegavati presijecanje ključnih staništa, osigurati prijelaze i prolaze za životinje, nastojati u najvećoj mjeri sačuvati postojeće živice, šumarke, prirodne potoke, vodna staništa i stare šume.

g) Bioraznolikost

Zbog negativnog utjecaja čovjeka, mijenja se raznolikost složenih bioloških sustava. Budući da osnovne prirodne resurse, vodne i biološke, nema nadomjestaka, svaka izumrla vrsta ili izgubljen ekosustav predstavlja nepovratni i trajni gubitak za biološku raznolikost na određenom području.

Stoga je potrebno:

- što prije i na što bolji način integrirati očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti u odgovarajuće planove, programe i mjere
- uspostaviti monitoring prirode, osobito za područja koja su planirana za zaštitu
- identificirati djelatnosti koje imaju nepovoljne učinke na biološku raznolikost,
- izvršiti revitalizaciju degradiranih područja i poticati oporavak ugroženih biljnih i životinjskih zajednica i vrsta
- uvesti kontrolu upotrebe poljoprivrednih zaštitnih sredstava, koja su jedna od najvećih opasnosti za okoliš
- prilikom gradnje prometnica izbjegavati presijecanje ključnih staništa i osigurati prijelaze i prolaze za faunu
- u poljoprivredi i vodoprivredi, kod melioracijskih radova, komasacija i regulacija, u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati uništavanje prirodnih sustava i nastojati sačuvati postojeće živice, šumarke, prirodne potoke i druga vodna staništa
- u šumarstvu očuvati sve preostale vitalne stare šume i stabla, skloništa šumske faune
- ne dozvoliti gradnju na prirodno vrijednim i eksponiranim mjestima, kako bi se izbjegao vizualni nesklad i prirodno okruženje

h) Zrak

Strateški je cilj da se zaštitom zraka pokuša postići najbolja moguća kakvoća zraka i spriječiti ili smanji postojeće onečišćenje.

Kao najznačajniji onečišćivači na području općine izdvaja se promet i kućna ložišta.

Ako granica onečišćenja zraka prelazi graničnu vrijednost (GV) potrebno je uspostaviti sustav za praćenje kakvoće zraka - područnu mrežu, koja će sustavno pratiti onečišćenje i podatke objavljivati u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

U daljnjem planiranju prostora spriječiti svako neopravdano širenje građevinskih područja naselja i stimulirati optimalno korištenje postojećih građevinskih područja što između ostalog znači da gospodarske djelatnosti prioritetno treba locirati u već formiranim zonama tih djelatnosti.

Za novu stambenu izgradnju prioritetno treba koristiti dijelove građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom, provoditi je na nedovoljno ili neracionalno izgrađenim dijelovima naselja interpolacijom ili dogradnjom i nadogradnjom.

Infrastrukturne koridore treba planirati uz prethodno ispitivanje kapaciteta i funkcionalnosti postojećih, s ciljem da se oni maksimalno iskoriste i poboljšaju, a u slučaju odabira novih potrebno je izbjegavati zauzimanje površina vrijednih resursa.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina

Smjernice za određivanje građevinskih područja naselja utvrđene su Prostornim planom Županije (PPŽ).

Nakon detaljne analize prostora, a obzirom na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja i izgrađenost utvrđeno je da se postojeće granice građevinskog područja neće proširivati, odnosno u pojedinim naseljima s manjim brojem stanovnika gdje je očito da neće doći do demografske ekspanzije građevinska područja će se smanjiti.

Tablica 33.

Redni broj	NASELJE	Broj stanovnika 1991.	Broj stanovnika 2001.	Indeks		Broj stanovnika 2011.
				apsol.	%	
1.	Balinci	295	93	-202	-68,470	80
2.	Borik	527	420	-107	-20,30	450
3.	Četekovac	311	252	-59	-18,97	250
4.	Čojlug	86	22	-64	-74,42	20
5.	Mikleuš	1.072	914	-158	-14,73	1000
	Ukupno:	2.291	1.701	-590	-25,75	1.800

Izvor podataka: Ured državne uprave Virovitičko-podravske županije, Služba za gospodarstvo, Pododsjek za statistiku

Iz tablice se vidi da je broj stanovnika prema popisu iz 2001. godine, u svim naseljima u odnosu na 1991. godinu znatno smanjen što ukazuje na problem prisutan u cijeloj Općini (Županiji, Državi).

Kretanje broja stanovnika zavisno je od njegove biodinamike i migracijskih procesa, što je opet ovisno o socijalno-ekonomskom i društvenom razvoju, tako da je vrlo teško predvidjeti reakcije demografske mase za duži vremenski period. Domovinski rat je na ovom području ostavio dubok trag, ali nakon naglog pada broja stanovnika između dva popisa, a obzirom na očekivanu ekspanziju i poticaje u «maloj privredi», očekuje se da će se negativni demografski trend zaustaviti te da će u slijedećem desetogodišnjem razdoblju doći do stagnacije broja stanovnika.

Tablica 34.

Redni broj	NASELJE	građevinsko područje km ²	izgrađeno		neizgrađeno	
			km ²	%	km ²	%
1.	Balinci	0,4148	0,3224	77,73	0,0924	22,27
2.	Borik	0,7462	0,5247	70,32	0,2215	29,68
3.	Četekovac	0,2444	0,2226	91,08	0,0218	8,92
4.	Čojlug	0,1299	0,065	50,04	0,0649	49,96
5.	Mikleuš	1,0286	0,837424	81,41	0,19119	18,59
	Ukupno:	2,5639	2,0083	78,33	0,5555	21,67

Tablica 35.

Redni broj	NASELJE	za 2001. godinu st/ km ² GP naselja	za 2012. godinu st/ km ² GP naselja
1.	Balinci	224	193
2.	Borik	563	603
3.	Četekovac	1031	1023
4.	Čojlug	169	154
5.	Mikleuš	888	972
	Ukupno:	663	702

U zonama gdje je prisutna disperzna gradnja, građevinska područja su formirana kao više odvojenih skupina građevina.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Unapređenje uređenja naselja provest će se dopunjavanjem potrebnih sadržaja i njihovom kvalitetom i unapređenjem komunalne infrastrukture.

Promet

Na globalnoj razini stanje cestovne povezanosti općine Mikleuš zadovoljava, ali dio cesta je potrebno rekonstruirati i urediti.

Potrebno je urediti i poljske i šumske putove.

U naseljima je potrebno izgraditi ili urediti postojeća autobusna stajališta.

Vodoopskrba

Obzirom da vodoopskrba pokriva samo naselja Mikleuš i Borik treba intenzivno raditi na proširenju vodoopskrbe na cijelom području Općine.

Odvodnja

Unapređenje odvodnje je od velike važnosti za područje Općine, budući da do sada nije adekvatno riješena. Odvodnja je jedan od najvećih problema, jer nekontroliranim ispuštanjem otpadnih voda i zbog procijednih septičkih jama u naseljima moglo doći do onečišćenja tla i vodonosnih slojeva.

Planirana su dva sustava odvodnje otpadnih voda sukladno Studiji zaštite voda na području Virovitičko-podravske županije.

Elektroopskrba

Distribucijska mreža obuhvaća sve distribucijske naponske razine i pokriva područje cijele Općine.

Plinoopskrba

Plinovod je prošao kroz naselja Mikleuš i Borik, a za ostala naselja je planiran. Potrebno je izraditi distributivni vod za svako naselje i priključke za potrošače.

Telekomunikacije

Razvijati sustav prema usvojenoj suvremenoj tehnologiji AXE centrala i UPS.

Odlaganje otpada

Problem zbrinjavanja otpada potrebno je sustavno riješiti na županijskoj razini, a do tada se stanje mora poboljšavati kontrolom i mjerama u lokalnoj sredini. Divlje deponije su sanirane, a odvoz komunalnog otpada dogovoren je sa komunalnom tvrtkom „Papuk“ d.o.o. Orahovica.